

власного і позикового капіталу та управління розвитком виноробної галузі в цілому.

Основними складовими концептуальної системи управління формуванням капіталу виноробних підприємств є: державна підтримка; правове забезпечення; науково-методичне забезпечення; фінансово-економічне забезпечення; інтелектуальне забезпечення; технічне забезпечення; інформаційне забезпечення; співробітництво з європейськими та світовими організаціями.

Дослідженнями умов та особливостей процесу управління формуванням капіталу на виноробних підприємствах Південного регіону виявлено, що більшість підприємств обрало таку форму господарювання, як акціонерне товариство. На наш погляд, існує необхідність у створенні моделі, яка б забезпечувала стратегічну політику розвитку підприємства через запропоновану схему управління формуванням капіталу на прикладі акціонерних товариств.

Висновки. Отже, для того щоб процес управління формуванням капіталу на підприємствах виноробної галузі був ефективним, необхідно

визначати і пріоритетні напрями його використання. Доцільно поновлювати і розвивати власні виноградні території, створювати оптимальні за розміром і сортовим складом сировинні бази. Від цього залежить ціна і якість виноградної сировини, вино-матеріалів і, отже, розмір отриманого чистого прибутку. Але для цього потрібно здійснювати великі обсяги вкладення капіталу. Розмір виноградників повинен забезпечувати можливість ефективного використання техніки, впровадження нових технологій, пов'язаних із наявністю трудових ресурсів.

Пріоритетними напрямами вкладення капіталу виноробних підприємств є: будівництво приміщень для зберігання і витримки винопродукції; реконструкція діючих потужностей; оснащення сучасними технологічними ємкостями, обладнанням; придбання ліній стерильного розливу готової винопродукції та холодильних установок. Перспективними і доцільними будуть вкладення капіталу у створення спеціально обладнаних цехів або у будівлі кушових підприємств при діючих виноробних заводах для комплексної переробки винограду.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бланк И. А. Управление формированием капитала.- К.: «Ника-Центр», 2005. – 512 с.
2. Гаркуша О. М. Формування ефективного виноградарсько-виноробного підкомплексу АПК України. - Миколаїв: МДАА, 2001.-281 с.
3. Фінансовий менеджмент: Підручник / Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. – К.: КНЕУ, 2005. – 536 с.
4. Фінанси підприємств. Навчальний посібник / Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. Д.Ф. Харківський. Одеса, «Друк», 2003 – 165 с.

УДК [330.411.1:330.322] – 025.13 (477)

ТАРАСОВА О.В., канд. екон. наук, доцент
Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Розглянуто питання впровадження ефективних інноваційних технологічних змін як головного фактору довгострокового економічного розвитку і причини, що стримують перехід до інноваційно-інвестиційної моделі економічного зростання. Запропоновано комплекс заходів, що сприятимуть розвитку інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств і прискоренню реалізації інноваційної моделі економічного розвитку.

Ключові слова: інвестиції, інновації, інноваційно-інвестиційна модель, економічне

зростання, інвестиційний клімат, інноваційний процес, інвестиційна діяльність, інноваційна політика.

The problem of introducing of efficient innovative-investing changes as factors of successful long-term economical development was studied. The reasons impeding the transition to the innovating-investing model were also outlined. A number of steps (measures) which will cause the innovative-investing

potential of enterprises and speed up the realization of innovative model of economic growth were proposed.

Key words: investing, innovation, innovation-investing model, economic growth, investing climate, innovative process, activity and policy.

Вступ. Перехід до інноваційно-інвестиційної моделі економічного зростання є одним із головних завдань держави на довгострокову перспективу. Проте економічне зростання абсолютно неможливе без розв'язання проблеми збільшення обсягу інвестицій у виробництво – від створення сприятливого інвестиційного клімату до вибору пріоритетних напрямів інвестування. Сучасна наука і практика переконливо доводять, що ефективні інноваційні технологічні зміни є головним фактором довгострокового економічного розвитку країни. Сьогодні перед Україною, яка пройшла період складних трансформаційних змін, постають нові проблеми і завдання.

Реформування економіки супроводжується кризою, специфіка якої визначається змістом перехідного періоду. На сьогодні держава фактично втратила важелі управління та регулювання інвестицій у виробничу сферу, а для соціальної сфери їх просто немає. Тому поточні та довготривалі інтереси економічних реформ потребують зваженої та обгрунтованої інвестиційної політики.

Питання активізації інвестиційно-інноваційних процесів в Україні досліджують у своїх працях вітчизняні вчені: Борщ Л.М., Гайдуцький А.П., Гальчинський А.С., Герасимова С.В., Геєць В.М., Губський Б.В., Денисенко М.П., Лукінов І.І., Пересада А.А., Семиноженко В.П., Федоренко В.Г. та ін. Проте деякі питання реалізації інноваційно-інвестиційної моделі економічного зростання і формування інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств досить залишаються невирішеними. Це зумовлює вибір даної теми та засвідчує її актуальність.

Постановка завдання. Основною метою проведених у даній статті досліджень є визначення причин, що стримують перехід на інноваційний шлях економічного зростання та обгрунтування комплексу заходів, що сприятимуть розвитку інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств і прискоренню реалізації інноваційно-інвестиційної моделі розвитку України.

Теоретичною і методологічною основою досліджень послужили законодавчі акти та постанови Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Національного банку України з питань регулювання фінансово-кредитної, інвестиційної та інноваційної діяльності, а також праці вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів.

Для досягнення поставленої мети були обрані основні загальнонаукові і спеціальні методи. У процесі дослідження застосовувалися такі методи як абстрактно-логічний, історико-економічний, монографічний, розрахунково-конструктивний та ін.

Результати. Дослідження макросередовища в Україні свідчить про те, що, з одного боку, ключову роль у його формуванні відіграє уряд, який визначає амортизаційну, грошово-кредитну, бюджетну, податкову політику тощо. З іншого – на динаміку інвестицій істотно впливає ступінь розвитку фінансової та фондової інфраструктури вітчизняної економіки. Це свідчить про необхідність використання комплексу державних і ринкових важелів для формування привабливого інвестиційного макросередовища і залучення необхідного обсягу інвестиційних ресурсів у вітчизняну економіку.

Негативні тенденції в інвестиційній сфері зумовлені такими чинниками:

- підвищенням ризиків інвестування внаслідок невиважених політичних спекуляцій щодо перегляду результатів приватизації державного майна та поширення процесів судового розгляду минулих приватизаційних справ;

- зміною структури розподілу фінансового результату українських підприємств на користь поточного споживання;

- різкою зміною умов оподаткування та порушенням державою низки зобов'язань щодо галузевих програм розвитку;

- спрямуванням приросту заощаджень населення насамперед на споживання, а не на інвестування;

- недостатнім розвитком ринку цінних паперів та інших фінансових інструментів, системи захисту прав акціонерів, що не дає змогу більшості підприємств залучати фінансові ресурси через механізм фінансового ринку.

Активізація процесів інвестування має передбачати розробку і реалізацію комплексу заходів як на макроекономічному рівні, так і на рівні окремих суб'єктів господарювання. При цьому актуальним є планування і регулювання інвестиційної діяльності, зокрема відпрацювання таких напрямів, як регулювання фінансового аспекту інвестування, формування ресурсів і джерел інвестування, повноцінне функціонування інфраструктури ринкової економіки.

Розвиток інвестиційної діяльності в 2003-2004 рр. спричинив особливі зміни в економіці України (табл.1).

З 2003 р. валовий внутрішній продукт (ВВП) виріс на 41 534 млн грн (118,4%). У 2004 р. порівняно з 2003 р. темп зростання ВВП становив 120,1 %, що вище порівняно з минулим роком на 10,7 %. При цьому ВВП у 2004 р. становив 345 113 млн грн. У 2005 р. порівняно з 2004 р. ВВП становив 424 741 млн грн, темп зростання – 123,1%.

Упродовж наступного періоду відбувається поступове зростання інвестицій в основний капітал.

У 2004 р. спостерігався інвестиційний бум за період, що аналізується. Темп приросту інвестицій у 2004 р. становив 52,5 %. У 2005 р. темп зростання різко знизився, інвестиції становили 93 096 млн грн, темп зростання – 123 %. Упродовж періоду 1996-2006 рр. рівень інвестицій в обсязі валового внутрішнього продукту у фактичних цінах змінювався з 13,28 % до 21,92 %. У 2006 р. спостерігається зниження цього показника до 17,71 % [1].

Таблиця 1

Аналіз динаміки ВВП та інвестицій в основний капітал в Україні у 2002-2006 рр.

Період	ВВП, у фактич- них цінах, млн грн.	Темпи зростання, % до поперед- нього року	Темпи приросту, % до поперед- нього року	Інвестиції в основний капітал, у фактичних цінах, млн грн	Темпи зростання, % до поперед- нього року	Темпи приросту, % до поперед- нього року	У % до ВВП
2002 р.	225 810	110,6	10,6	37 177,9	114,1	14,1	16,46
2003 р.	267 344	118,4	18,4	49 638,3	133,5	33,5	18,57
2004 р.	345 113	129,1	29,1	75 714,0	152,5	52,5	21,94
2005 р.	424 741	123,1	23,1	93 096,0	123,0	23,0	21,92
Січень- березень 2006 р.	93 065	-	-	16 485,7	-	-	17,71

Інноваційно-інвестиційний шлях розвитку вітчизняної економіки вибраний недавно, не всі механізми ще остаточно відпрацьовані. Економічна і соціальна ефективність інвестиційної діяльності характеризується системою показників. Загалом економічна ефективність визначається зіставленням отриманого результату (ефекту) з витратами. Соціальна ефективність характеризується відповідністю дій потребам та цілям суспільства. Поєднання економічної та соціальної ефективності забезпечує комплексність підходу, але містить і деякі суперечності: соціальна орієнтація потребує вкладення коштів у найбільш соціально напружені сектори, економічна орієнтація передбачає вкладення коштів у види діяльності з найвищою і найшвидшою економічною віддачею. Економічну ефективність можна розглядати як основу одержання соціального ефекту, але разом із тим треба враховувати і зворотний вплив соціальних питань на економічні.

Інвестиційна діяльність, як правило, тісно пов'язана з інноваційною, впровадженням та виробництвом нових видів техніки, реалізацією науково-технічних програм, розробкою і впровадженням нових технологій та ін. На сьогодні Україна підійшла до такого ступеня економічного розвитку, при якому не застосування інноваційної моделі може привести до технологічного відставання та залежності від інших країн.

Частка інноваційно активних підприємств у загальній кількості обстежених у період 2002–2007 рр. дорівнювала в середньому 16,9 %, тобто була невеликою. Розмір ринку інновацій до певної міри визначає обсяг відвантаженої інноваційної продукції. Її частка в загальному обсязі відвантаженої продукції у 2002-2004 рр. дорівнювала в середньому 6,5 %, знизившись у 2004 р. на 1,4 відсоткового пункту порівняно з 2003 р. Спостерігається тенденція до зменшення частки підприємств, які здійснюють інновації.

У I кварталі 2006 р. інноваційною діяльністю у промисловості займалося 825 підприємств, або 8,5 % загальної кількості обстежених промислових підприємств. Із них 724 підприємства впроваджували

інноваційну продукцію на ринку, обсяг якої становив 4,7 млрд грн, або 4,8 % загального обсягу реалізованої продукції. Серед підприємств із державною формою власності інновації здійснювало кожне десяте підприємство, з приватною – 9 %, із комунальною формою власності – 1,3 % підприємств.

Внаслідок високого ступеня невизначеності, притаманного перехідному періоду, відсутності нової моделі прийняття рішень та відповідної інформаційної бази, досить складною є розробка гнучкої інноваційної політики, адекватної як внутрішнім умовам і курсу реформ, так і гео економічній стратегії України [2]. В зв'язку з недостатністю фінансування в останні роки помітно знизилась результативність роботи науково-дослідних організацій. Вітчизняна наука, по суті, перестала бути визначальним фактором соціально-економічного розвитку, різко ослабила свій вплив на інноваційні процеси.

Виходячи з цього, одним із головних напрямів державної промислової політики має стати цілеспрямоване стимулювання інноваційних процесів на всіх етапах циклу наука – технологія – виробництво, посилення зв'язку науковців і виробників у рамках конкретних програм. Основним недоліком науково-технічної політики залишається її спрямованість на управління “процесом”, а не на “кінцеві результати” науково-технічної діяльності. За умов недостатнього фінансування в Україні приймається програма на 120 пріоритетних напрямів інноваційної діяльності (в Росії, наприклад, - 17, в Японії - 8) [3].

Однією із головних причин стримування розвитку української економіки є неефективна інноваційна політика, яка реалізується за умови порушення оптимальних співвідношень між національними заощадженнями та інвестиціями в господарський комплекс, скорочення обсягів накопичення, зменшення бюджетних капіталовкладень, неефективного використання прямих інвестицій в інноваційну діяльність.

Важливу роль у стимулюванні інноваційного процесу грає також ринкове ціноутворення. Сьогодні у світовій практиці використовуються такі його принципи:

1. Визначається рівень витрат на виробництво і реалізацію продукції та прибуток. Конкретна ціна повинна відшкодувати всі витрати на виробництво і реалізацію та приносити бажаний прибуток.

2. При визначенні рентабельності інноваційної продукції враховуються витрати з прибутку: виплата податків на прибуток, на майно, виплата дивідендів по акціях, погашення відсотків за кредити, матеріальне стимулювання працівників та ін.

3. Державне регулювання цін на окремі товари і послуги, податків, мита, відсотків за кредит, курсів валют та ін.

4. Рівень доходів покупців інноваційної продукції (поліпшення фінансового стану споживачів підвищує попит, а погіршення знижує його).

5. Наявність монополій, олігополій, що можуть впливати на рівень цін на інноваційну продукцію.

6. Величина ризику продавця і покупця (якщо покупець бере на себе великий ризик, то обґрунтовано вимагає зниження цін).

7. Стратегія “зняття вершків”, тобто спочатку установлюється висока ціна, коли високий попит на новий товар підтримує образ високої якості товару.

Використання світового досвіду ринкового ціноутворення дозволить повніше використовувати

механізм інноваційної мотивації, забезпечити сполучення ринкових методів ціноутворення із державним регулюванням, підвищити роль конкуренції у сфері розробки та виробництва наукомісткої продукції.

Висновки. У зв'язку з вищевикладеним виникає необхідність цілісного підходу до вирішення завдань поліпшення інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств. За рахунок активізації інвестиційної діяльності в Україні можна створити реальні передумови для вирішення основного геополітичного завдання нашої держави – спочатку асоційованого, а потім повного членства в Європейському Союзі. Це сприятиме створенню якісно нових передумов для внутрішньої політики в напрямі утвердження в Україні європейської моделі економічних і соціальних перетворень, стандартів науково-технічного прогресу, підвищенню рівня і якості життя населення.

Наукову новизну дослідження становить сукупність теоретико-методологічних і практичних результатів, які розвивають і поглиблюють наукові засади формування інноваційно-інвестиційної моделі розвитку України. Використання рекомендацій, які містить дана стаття, дозволить врахувати особливості економічного розвитку України та прискорити реалізацію інноваційно-інвестиційної моделі економічного зростання.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Борщ Л.М., Герасимова С.В. Інвестування: теорія і практика: Навч. посіб. – К. : Знання, 2007. – 685 с.
2. Гончаров Ю.В. Промислова політика України: проблеми і перспективи. – К.: Наукова думка, 1999. – С. 149.
3. Ващук Я. Про державну “підтримку” інноваційної діяльності. – [http:// patent.km.ua](http://patent.km.ua)

УДК 330.322.2:664

НЕМЧЕНКО В.В., д-р екон. наук, професор, СКЛЯР Л.Б., аспірант
Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ІНВЕСТИВАННЯ У ХАРЧОВУ ПРОМИСЛОВІСТЬ УКРАЇНИ

Розглянуто сучасні проблеми харчової промисловості України. Обґрунтовано перспективні напрями інвестування. Підняті проблеми конкурентоздатності харчової промисловості, випуску екологічно безпечної продукції. Запропоновані заходи по покращенню інвестування в умовах кризи.

Ключові слова: харчова промисловість, безпечні харчові продукти, інвестування, економіко-екологічний аналіз.

The present-day problems in Ukrainian food industry were considered. The prospective trends of investing were proposed. The problems of the competitiveness of food industry, production of ecologically safe products were considered. Measures to improve ways of investing under the crisis conditions were proposed.

Key words: food industry, safe food products, investing, economic-ecological analysis.